

STORTINGET

Representantforslag 165 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Sandra Bruflot, Tone Wilhelmsen Trøen og Jan Tore Sanner

Dokument 8:165 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erlend Svardal Bøe, Sandra Bruflot, Tone Wilhelmsen Trøen og Jan Tore Sanner om styrket pasientsikkerhet gjennom økt bruk av simulering i sykepleierutdanningen

Til Stortinget

Bakgrunn

Demografiutvalget (NOU 2020:15) pekte på behovet for å øke utdanningskapasiteten i helse- og omsorgsyrker for å dekke behovet for helsepersonell. Tilgang til relevant praksisplass er avgjørende for å kunne utdanne tilstrekkelig kvalifisert helsepersonell.

Behovet for sykepleiere er stort, men dessverre er mangel på praksis en flaskehals for å utdanne flere sykepleiere. Det har de siste årene vært en stadig større problemstilling å sikre at sykepleierstudenter i praksis får nok erfaring med viktige sykepleiefaglige prosedyrer. Og selv i praksis er det ikke nødvendigvis slik at studentene får god nok trening. Bruk av simulering som en del av praksisperioden kan bidra til kompetente og trygge sykepleiere. Det gir også bedre pasientsikkerhet.

I Verdens helseorganisasjon sine retningslinjer fra 2013, «Transforming and scaling up health professionals' education and training», anbefaler Verdens helseorganisasjon simuleringsbasert opplæring for å bedre pasientsikkerheten. I en publikasjon fra 2018, «Simulation in nursing and midwifery education» (side 1), peker også Verdens helseorganisasjon på de etiske perspektivene ved praksis og framhever at invasive prosedyrer

(prosedyrer der man trenger gjennom hud eller annet vev) ikke bør læres eller praktiseres på virkelige mennesker. I stedet bør praksisstudenter kunne øve i simulerte, kontrollerte og trygge miljøer, slik at de kan gjøre feil og lære av dem uten negative konsekvenser for reelle pasienter.

EUs direktiv 205/36/EF (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) regulerer utdanningen innen sykepleie. I direktivet er det krav til at utdanningen samlet sett skal omfatte minst tre år og 4600 timer teoretisk utdanning og praksis. Praksisen må utgjøre minst halvparten av utdanningens minste varighet, og den må skje i direkte kontakt med pasienter. Kravet om direkte kontakt med pasienter er det som hindrer Norge fra å kunne erstatte deler av praksis i sykepleierutdanningen med simulering.

Det er viktig at Norge utdanner helsepersonell i tråd med EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv. Det gjør det mulig for norske sykepleiere å ha godkjenning innenfor EØS, på samme måte som sykepleiere fra EØS-området får godkjent sin utdanning i Norge. Samtidig er det viktig at Norge intensiverer arbeidet med å endre kravene til praksis i EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv, slik at simulering kan bli en del av praksisundervisningen i sykepleierutdanningen.

Det er likevel flere europeiske land som tar i bruk simulering som en del av den teoretiske utdanningen. Et internasjonalt forskningsprosjekt har undersøkt hvordan simulering brukes i utvalgte sykepleierutdanninger i åtte ulike land: Spania, Polen, Kroatia, Storbritannia, Tsjekkia, Irland, Italia og Russland. Både i Polen, Kroatia og Storbritannia er det åpnet for at simuleringstimer kan inngå i praksisdelen i utdanningsprogrammene ved de inkluderte universitetene. Det polske nasjonale råd for akkreditering av sykepleier- og jordmordutdanning har uttalt at simulering bør brukes i utvikling av

grunnleggende praktiske ferdigheter som fysiske undersøkelser, grunnleggende akuttmedisinske tjenester og prosedyrer i livstruende situasjoner. Den polske utdanningsinstitusjonen som inngår i undersøkelsen, praktiserer at minimum fem prosent av praksistimene skal bygge på simuleringslæring.

I den svenske utredningen SOU 2022:35 Tryggare i vårdrket – en översyn av vissa frågor inom utbildning till sjuksköterska och barnmorska, har de forsøkt å kartlegge omfanget av simulering både i sykepleierutdanningen og i jordmordutdanningen i Sverige. Ifølge SOU-en bruker alle sykepleierutdanningene simulering i undervisningen. Innslaget varierer imidlertid betydelig mellom lærestedene – fra ca. 1 til 25 hp (høgskolepoeng, kalt studiepoeng i Norge). Denne utredningen problematiserer også forholdet til yrkeskvalifikasjonsdirektivet:

«Utredningen anser att det vore rimligt att simulering skulle kunna räknas som klinisk utbildning och att detta bör framgå av yrkeskvalifikationsdirektivet framöver. Det är ytterst en fråga om patientsäkerhet, anser utredningen. Utredningen har förstått att det pågår diskussioner i frågan, bl.a. i de nordiska länderna.»

Helsepersonellkommissjonen trekker i sin nylig fremlagte rapport, NOU 2023:4 Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, frem at yrkeskvalifikasjonsdirektivet begrenser muligheten til å benytte simulering som læringsmetode i praksis. Kommisjonen viser til at Stortinget gjennom behandlingen av Meld. St. 16 (2020–2021) (arbeidslivsrelevansmeldingen) sluttet seg til at Norge skal se på mulighetene for endringer i yrkeskvalifikasjonsdirektivet slik at si-

mulering i større grad kan erstatte deler av praksis. Kommisjonen mener også at Norge bør arbeide for å endre kravene slik at simulering kan tas i bruk i større grad.

Det er all grunn til å holde fast ved at sykepleierutdanningen i Norge skal oppfylle minimumskravene i EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv, men det haster med å se på muligheter for endringer i direktivet som kan følge opp sterke faglige anbefalinger om mer bruk av simulering i praksis. Det vil styrke den faglige kompetansen hos studenter i praksis, som igjen vil styrke pasientsikkerheten. Samtidig som regjeringen bes ta initiativ til endringer, er det viktig at regjeringen også utforsker hvilket handlingsrom som foreligger innenfor dagens yrkeskvalifikasjonsdirektiv, på bakgrunn av at flere europeiske land har åpnet for at simuleringstimer kan inngå i praksisdelen av sykepleierutdanningene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at det foretas endringer i EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv for å kunne ta i bruk simulering som del av praksisundervisningen i sykepleierutdanningen.
2. Stortinget ber regjeringen utforske hvilket handlingsrom som finnes innenfor dagens yrkeskvalifikasjonsdirektiv, slik at det kan tilrettelegges for lik og mer bruk av simulering ved norske utdanningsinstitusjoner.

15. mars 2023

Erlend Svardal Bøe

Sandra Bruflot

Tone Wilhelmsen Trøen

Jan Tore Sanner